

ALZ
HER

Liga Vlaanderen

Een dementievriendelijk ziekenhuis

Brochure voor personen met dementie
en hun mantelzorger(s)

*Behoefte aan een
luisterend oor?*

*Je kan terecht bij
de Dementielijn:*

0800 15 225

Deze brochure is bestemd voor personen met dementie en hun naasten. Ze verstrekt informatie over de geactualiseerde inspiratiegids dementievriendelijk ziekenhuizen. Dit engagement bevordert een duurzaam partnerschap tussen mantelzorger(s) en professional(s).

Colofon

Dit is een publicatie van Alzheimer Liga Vlaanderen en Expertisecentrum Dementie Vlaanderen.

Met dank aan de vele mantelzorgers, mensen met dementie, mantelzorgverenigingen, professionele zorgverleners en ervaringsdeskundigen voor hun ideeën, kritische kijk en ondersteuning.

Auteur:

Anneleen Groeseneke

Alzheimer Liga Vlaanderen – www.alzheimerliga.be

Krisje Tordoir

Alzheimer Liga Vlaanderen – www.alzheimerliga.be

Herlinde Dely

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen - www.dementie.be

Opmaak cover & binnenwerk:

The Other Agency

Foto's:

Leo De Bock – in opdracht van Expertisecentrum Dementie Vlaanderen

Niets in deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoudsopgave

Intro

Pijler 1: Herkenbaarheid

- Dementievriendelijke omgeving herkennen

Pijler 2: Een sterk (zorg)team

- Basiskennis dementie bij elke medewerker
- Expertise over dementie in huis
- Opgeleide vrijwilligers

Pijler 3: Persoonsgerichte zorg van voor opname tot na het ontslag

- Communicatie
- Geen onnodige transfers
- Consultaties

Pijler 4: Als mantelzorger ben je een volwaardige partner in de zorg

- Betrokkenheid als mantelzorger
- Passende zorg
- Basisvoorwaarden

Pijler 5: Aandacht voor dementie als risicofactor

- Cognitieve screening bij “niet-pluis gevoel”
- Delier
- Pijn
- Ondervoeding en dehydratatie

Bijlage

Intro

Wat is dat, een dementievriendelijk ziekenhuis?

Een ziekenhuis dat doelbewust inzet op het verhogen van het welbevinden van zijn patiënten met dementie, noemen we dementievriendelijk. Onze samenleving wordt ouder. Dat betekent dus ook dat de kans op dementie groter wordt naarmate de leeftijd stijgt. Er zijn dus ook meer mensen met dementie. Naar verwachting stijgt dit aantal fors de komende jaren. Het is dus nodig om op vandaag de stap naar een dementie-inclusieve samenleving te zetten, ook in het ziekenhuis. Vlaanderen is zeker niet alleen op dit pad. Landen als het Verenigd Koninkrijk, Canada, Australië en de Scandinavische landen maakten al visieteksten die ons hier inspireren.

Hoe zorgt het ziekenhuis voor een dementievriendelijke omgeving?

Alzheimer Liga Vlaanderen en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen sloegen de handen in mekaar en schreven samen een inspiratiegids “dementievriendelijke ziekenhuizen”. Deze gids geeft ziekenhuizen handvaten om persoonsgerichte zorg voor mensen met dementie en hun naasten naar de praktijk om te zetten. Elk ziekenhuis dat zich hiervoor engageert, kiest zelf zijn eigen weg. Jaarlijks kiest het ziekenhuis een paar actiepunten uit waarop ze willen inzetten. Stelselmatig bereiken ze zo een volledig dementievriendelijk ziekenhuis. We motiveren de ziekenhuizen om hierover te communiceren met hun patiënten. Op die manier houden wij de vinger aan de pols, samen met jullie als gebruikers. Zo weet je wat je kan verwachten en welke zaken nog niet.

Wat betekent dit voor mij als persoon met dementie of mantelzorger?

“Nothing about us, without us”

Met deze brochure willen we:

- jullie deelgenoot maken van het proces: zowel actief als passief
- schetsen welke verwachtingen jullie mogen hebben
- informeren over jullie rechten als persoon met dementie en mantelzorger

De geactualiseerde inspiratiegids dementievriendelijke ziekenhuizen onderlijnt de belangrijke rol van de mantelzorgers als partners in het verlenen van kwalitatieve zorg voor personen met dementie. Dit is even belangrijk als het betrekken en informeren van de persoon met dementie. Een dementievriendelijk ziekenhuis engageert zich om zowel de persoon met dementie als diens mantelzorgers te betrekken in dit hele proces. Hoe ze dit concreet doen kan via: werkgroepen, evaluatieformulieren, klankbordgroepen, enzoverder. Bevraag het ziekenhuis over hun concrete initiatieven.

Sinds 2002 beschikt België over een wet betreffende de rechten van de patiënt. Deze wet preciseert de kenmerken van de relatie tussen de patiënt en de beroepsbeoefenaar en wil de kwaliteit van de gezondheidszorgen verbeteren. Op 6 februari 2024 werd deze wet geactualiseerd.

De wet leunt sterk aan bij bepaalde rechtsprincipes en deontologische regels die al bestonden. De wettekst somt de **basisrechten van de patiënten** op en verduidelijkt de modaliteiten voor het bijhouden van het **patiëntendossier** en de toegang ertoe.

Ze bepaalt daarnaast de mogelijke persoon (personen) die de patiënten kan (kunnen) **vertegenwoordigen**, die niet in staat zijn om zelf hun rechten uit te oefenen (omwille van een statuut van juridische onbekwaamheid of omwille van feitelijke onbekwaamheid).

De persoon die meent dat een beroepsbeoefenaar één van zijn patiëntenrechten niet gerespecteerd heeft en daarover zijn **ontevredenheid of frustratie** te kennen geeft, kan zich tot de ombudsdienst van het betrokken ziekenhuis wenden, of tot de federale ombudsdienst “Rechten van de patiënt” wanneer het gaat om een beroepsbeoefenaar buiten een ziekenhuis.

De Federale commissie “Rechten van de patiënt”, opgericht binnen de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, evalueert de toepassing van de wet en adviseert de overheid over patiëntenrechten”

Meer info hierover vind je op de website: www.patiëntenrechten.be.

Waarop zet een dementievriendelijk ziekenhuis in?

Elk dementievriendelijk ziekenhuis werkt toe naar een dementievriendelijke aanpak op elk van deze vijf pijlers:

Pijler 1: herkenbaarheid

Pijler 2: een sterk (zorg)team

Pijler 3: persoonsgerichte zorg van voor de opname tot na het ontslag

Pijler 4: de mantelzorger als volwaardige zorgpartner

Pijler 5: aandacht voor dementie als risicofactor

Pijler 1: Herkenbaarheid

Een ziekenhuisomgeving is van invloed op het welbevinden van mensen met dementie. In een dementievriendelijke omgeving is:

- de persoon met dementie zelfredzamer
- de persoon met dementie meer betrokken bij betekenisvolle activiteiten
- eet en drinkt hij meer
- is er minder onbegrepen gedrag en stress
- zijn er minder valincidenten
- schrijven artsen minder medicatie voor

Een dementievriendelijke inrichting bouwt verder op de principes van universal design. Dat betekent dat de inrichting maximaal toegankelijk, herkenbaar en gebruiksvriendelijk is voor iedereen, ongeacht iemands leeftijd, grootte, mogelijkheden of beperkingen. De kans om terug naar huis te kunnen, ligt hierdoor hoger.

"Door mijn dementie heb ik moeite met verandering. Een rustgevende en duidelijke omgeving is voor mij van cruciaal belang."

Louisa, persoon met dementie

Hoe kan je een dementievriendelijke omgeving nu precies herkennen?

Ruimtes worden zo **huiselijk en herkenbaar** mogelijk ingericht. Er is op de kamer steeds ruimte voor persoonlijke voorwerpen, zoals een eigen hoofdkussen, een foto van de partner en/of familie, een dekentje, een knuffel, ...

Het ziekenhuis zet maximaal in op het **oriëntatievermogen** van de persoon met dementie in de **ruimte**. In de gang is de leuning aan de wand overal bereikbaar. Deuren die belangrijk zijn, zoals die van het toilet, hebben een opvallende kleur of symbool zodat ze sneller gedetecteerd worden. Deuren die de persoon met dementie beter niet opent, zoals deze van opslagruimtes, hebben een neutrale kleur.

Er worden accentkleuren, kunstwerken, signalering en herkenningpunten voorzien zodat mensen met dementie zelfstandig de weg naar hun kamer vinden. De ruimtes zijn overzichtelijk aangeduid en hebben een duidelijke functie.

¹ In deze publicatie benoemen we de persoon met dementie en de mantelzorger soms als 'hij' of 'hem', maar daar mag je natuurlijk ook 'zij/haar' of 'die/hen' van maken.

Ook aan de **oriëntering in tijd** wordt gewerkt. Er hangt een klok op de kamers en in de gemeenschappelijke ruimtes. De medewerkers zien erop toe dat 's nachts de kamers volledig verduisterd zijn om een goede **nachtrust** te bevorderen. Zo vrijwaren ze het dag- en nachtritme.

Maaltijden worden voorzien onder ideale omstandigheden, met maximale aandacht voor de detectie van ondervoeding en dehydratie. Is er een gemeenschappelijke eetruimte, dan kunnen patiënten hier samen eten.

Het ziekenhuis zet eveneens in op een **zinnvolle dagbesteding**. Verveling, zich niet thuis voelen, onderprikkeling, ... leiden tot onrust. Actieve dagen zorgen voor rustigere nachten. Er wordt dan ook ingezet op een activiteiten aanbod voor personen met dementie, zowel individueel als in groep. Voorlezen, reminiscentie, creatieve activiteiten, schaken, gezelschapsspellen spelen, muziekactiviteiten, een bewegingsactiviteit, ... zijn slechts enkele voorbeelden.

Het ziekenhuis kiest voor onopvallende **technologie** die enerzijds de veiligheid van personen met dementie vergroot, zoals valdetectiesystemen, dwaaldetectie, loopcirkels, ... en anderzijds hun autonomie vergroot, zoals verlichting die 's nachts de weg naar het toilet wijst en door detectie lang

genoeg aanblijft om personen die traag bewegen voldoende tijd te geven zich naar het toilet te begeven.

In een dementievriendelijk ziekenhuis is er een duidelijke **bewegwijzing** aanwezig. Dit begint reeds bij de bereikbaarheid van het ziekenhuis en de parking en zet zich nauwgezet verder bij het onthaal, de verplaatsingen binnen het ziekenhuis, het geriatrisch dagziekenhuis, spoedgevallen, de opnamedienst, het operatiekwartier, medische beeldvorming en alle andere afdelingen.

Vier vijfde van de opgenomen patiënten met dementie passeert langs dienst **spoedgevallen**. Dit is dus een belangrijke locatie in een dementievriendelijk ziekenhuis. De spoedgevallendienst staat doorgaans haaks op wat iemand met dementie nodig heeft. Het is er lawaaierig, druk en potentieel verwarrend. Het ziekenhuis probeert een antwoord te bieden op deze verbeterpunten door een aantal aanpassingen door te voeren zoals het beschikbaar stellen van een aparte wachtruimte of een prikkelarme box die afgeschermd is van de drukte en rust en geborgenheid biedt die mensen met dementie nodig hebben. Ook mantelzorgers hebben hier een plaatsje om te zitten.

Pijler 2: Een sterk (zorg)team

Personen met dementie kan je niet benaderen als elke andere patiënt. Een dementievriendelijk ziekenhuis probeert ervoor te zorgen dat elke medewerker zicht heeft op de beleving, mogelijkheden en moeilijkheden van personen met dementie. Hierdoor ontstaat begrip en respect.

“De dame van het onderhoud begreep dat papa nood had aan voorspelbaarheid. Bij iedere handeling vertelde ze wat ze ging doen.”

Luc, mantelzorger voor zijn vader

Een basiskennis dementie bij elke medewerker

Om gezinnen met dementie kwalitatief te begeleiden is enige **kennis over dementie** vereist. Niet alleen bij zorgverleners, maar ook bij andere medewerkers die in contact kunnen komen met een persoon met dementie en zijn mantelzorgers. Dit ziekenhuis zet in op de scholing van onthaalmedewerkers, logistieke medewerkers, onderhoudsmedewerkers, technische dienst, ... Uiteraard kunnen we geen expertise in dementiezorg verwachten van elke ziekenhuismedewerker. Daarom is er een expert in dementiezorg beschikbaar.

Expertise over dementie in huis

Een dementievriendelijk ziekenhuis zorgt ervoor dat er medewerkers met expertise in dementie aanwezig zijn. Die expertise zit soms bij een referentiepersoon dementie, soms bij de interne geriatrische liaison, een dementiecoach, ... Deze ‘expert dementiezorg’ kan heel wat taken opnemen. Hij ondersteunt de niet-geriatrische diensten om kwaliteitsvolle geriatrische zorg te bieden aan kwetsbare ouderen. Op afdelingen, diensten en in het geriatriesch dagziekenhuis signaleert de expert dementie de knelpunten en onderneemt acties om de dementiezorg te optimaliseren. Soms geeft hij opleidingen aan zijn collega’s, coacht de zorgteams en fungeert als aanspreekpunt bij complexe situaties. In sommige ziekenhuizen begeleidt en ondersteunt hij de persoon met dementie en zijn mantelzorgers door middel van een follow-upgesprek na de diagnose, gesprekken ter voorbereiding van ontslag naar huis, een draagkracht-draaglastgesprek met de mantelzorgers, contact na ontslag en het informeren over vroegtijdige zorgplanning. Een dementievriendelijk ziekenhuis vult deze functie in volgens zijn mogelijkheden en de waargenomen noden.

Een dementievriendelijk ziekenhuis legt connecties met de nodige organisaties en partners. Na de diagnose dementie of na de opname kunnen de persoon met dementie en de mantelzorgers op die manier het traject vlot verderzetten in de vertrouwde omgeving.

Opgeleide vrijwilligers

Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage in het verstrekken van zorg aan personen met dementie en hun mantelzorgers. In overleg met de mantelzorger en het professioneel zorgteam zetten zij zich in om het emotioneel en psychologisch welbevinden van personen met dementie te optimaliseren. Vrijwilligers kunnen bijvoorbeeld een zinvolle dagbesteding voorzien door het organiseren van één-op-één momenten of groepsactiviteiten. Ze kunnen de persoon met dementie begeleiden en ondersteunen bij verplaatsingen, een luisterend oor bieden en de mantelzorger ontlasten bij de maaltijdmomenten. We raden ziekenhuizen aan om hun vrijwilligers goed op te leiden en te begeleiden rond bijvoorbeeld persoonsgerichte zorg, maaltijdbegeleiding en positionering bij slikproblemen, mobilisatie en zinvolle dagbesteding.

"'s Morgens voel ik mij het beste. Het ziekenhuis hield hier rekening mee en plande mijn onderzoeken in de voormiddag in. Mijn dochter mocht mee, dat stelde mij gerust."

Rita, persoon met dementie

Pijler 3: Persoonsgerichte zorg van voor de opname tot na het ontslag

Een dementievriendelijk ziekenhuis wil de persoon met dementie leren kennen. Dit doet ze door niet enkel de gebruikelijke informatie in kaart te brengen, zoals de medische geschiedenis en het functioneren, maar ook de persoonsgerichte informatie. Om de persoon te leren kennen is informatie nodig zoals de gedragingen die iemand vertoont, de gewoontes, voorkeuren, biografie, familieleden en sociale omstandigheden. Dit is noodzakelijk in het opbouwen van relaties en het bieden van zorg op maat.

TIP

Vul deze documenten indien mogelijk in samen met de persoon met dementie. Lukt dit niet, vul ze dan in vanuit het perspectief van je naaste. Vraag op de afdeling of je deze samen even kan overlopen.

Als mantelzorger kan jij de zorgverleners hierbij helpen door het **'Wie ben ik?-formulier'** in te vullen. Hierop staan o.a. vragen naar de gewoontes, hobby's, ... van de patiënt. Een voorbeeld van zo'n document vind je achteraan in deze brochure terug. Sommige ziekenhuizen hebben een standaarddocument ('wie-ik-ben-document', 'gewoontedocument', 'pre-hospitalisatie-checklist', ...). Informeer hier gerust naar.

Communicatie

Hoewel dementie een aantal algemene kenmerken heeft, komt het toch bij elke persoon op een andere manier tot uiting en gaat iedereen er op een andere manier mee om. **Persoonsgerichte zorg** is daarom dé sleutel tot goede zorg bij personen met dementie.

Een dementievriendelijk ziekenhuis doet zijn best om hun communicatie zo goed mogelijk af te stemmen op de persoon met dementie. Ze zullen hem zo veel mogelijk betrekken in de communicatie. Er wordt tegen de persoon met dementie gesproken en niet over hem heen.

Ook een efficiënte **communicatie tussen zorgverleners** wordt nauw bewaakt. Op een dementievriendelijke afdeling doen zorgverleners hun best om de noden en wensen van een persoon met dementie, zoals zijn slaaprituelen, in kaart te brengen. Deze informatie hebben ze immers nodig om persoonsgerichte zorg te kunnen geven. Het ziekenhuis bewaakt dat deze persoonsgerichte informatie niet verloren gaat tussen de shifts en de vele medische informatie.

Om de **communicatie tussen het ziekenhuis en de mantelzorger** zo vlot mogelijk te laten verlopen, kan het raadzaam zijn om een vast telefonisch overlegmoment in te plannen. Zo zijn jullie steeds op de hoogte en wordt de arts minder gecontacteerd en gestoord op andere momenten. Vraag hier zeker zelf naar indien er nog geen moment werd vastgelegd.

Geen onnodige transfers

Een persoon met dementie verplaats je best zo weinig mogelijk van kamer of dienst. Dit kan namelijk leiden tot een sterkere verwardheid. Indien het nodig geacht wordt de persoon te verhuizen, zal het ziekenhuis de persoon en de mantelzorger zo snel mogelijk op de hoogte brengen en samen een **tijdstip en plan van aanpak** afspreken.

Een **consultatie of onderzoek** buiten de dienst kan beangstigend zijn en verwardheid met zich meebrengen. Vraag gerust dat je als mantelzorger mag meegaan naar de consultatie of het onderzoek en dat je, indien mogelijk, bij je naaste kan blijven.

Communiqueer bij opname aan het zorgteam dat je graag meegaat bij onderzoeken zodat de planning hierop afgestemd kan worden.

Ga in overleg met de arts en de sociale dienst over het ontslag van je naaste om samen een zo vlot mogelijke overgang te voorzien.

Consultaties

Enkele tips om een consultatie met je naaste met dementie vlotter te laten verlopen.

- Vraag naar een **afspraak** vroeg op de dag of aan het begin van een consultatieblok. Meestal zijn er dan nog geen wachttijden ontstaan.
- Ondanks alle inspanningen is niet mogelijk om als ziekenhuis alle wachttijden te vermijden. Vraag bij het onthaal naar een prikkelarme of rustigere wachtruimte.
- Alzheimer Liga Vlaanderen heeft kaartjes ontwikkeld waarmee je je **kenbaar** kan maken als persoon met dementie of mantelzorger. Toon dit kaartje wanneer je je aanmeldt aan het onthaal. In een dementievriendelijk ziekenhuis zullen medewerkers hun best doen om de wachttijd te beperken. Onthaalmedewerkers zullen ook sneller een vrijwilliger inschakelen om de persoon met dementie te begeleiden indien deze alleen is.

The card has a green top-left corner and a dark blue bottom-right corner. It contains a form with two lines for contact information: "Naam contactpersoon:" and "Telefoon:". At the bottom, there is a red telephone handset icon and the text "DEMENTIELIJN 0800 15 225".The card has a green top-left corner and a dark blue bottom-right corner. It contains a form with a line for the name of the person being cared for: "IK ZORG VOOR:". Below this, there is a text box with the text "Hij/zij heeft mijn begeleiding nodig omwille van geheugenproblemen en/of om niet in de war of paniek te raken." At the bottom, there is a red telephone handset icon and the text "DEMENTIELIJN 0800 15 225".

Pijler 4: Als mantelzorger ben je een volwaardige partner in de zorg

Betrokkenheid als mantelzorger

Bij de opname van je naaste met dementie is jouw **betrokkenheid als mantelzorger** van essentieel belang. Daarnaast is er ook oog voor jouw draagkracht, jouw erkenning als 'expert' en zal er open gecommuniceerd worden over jouw rechten en plichten.

Een dementievriendelijk ziekenhuis houdt rekening met jullie rol als **naaste**. We maken hier de vergelijking met ouders van kinderen die op een pediatrische afdeling verblijven. We vragen dat wat mogelijk is voor ouders van een kind, ook mogelijk zou zijn voor de mantelzorgers van mensen met dementie.

Jullie zijn een onmisbare schakel in het bieden van een 'ononderbroken nabijheid'. Jullie aanwezigheid tijdens onderzoeken, op de recovery, overdag, ... is van uiterst belangrijk voor het welzijn van je naaste met dementie.

"Wij hebben de familieboekjes met foto's en verhalen van papa vanuit het woonzorgcentrum meegegeven naar het ziekenhuis, zodat de vrijwilligers daar met papa door de boekjes konden bladeren en papa kon vertellen bij de foto's."

Ann, mantelzorger voor haar vader

Passende zorg

Als mantelzorger worden jullie gehoord en betrokken bij de opname van je naaste. Jouw aanwezigheid zorgt voor een snellere herkenning van klachten bij de persoon met dementie waardoor er sneller ingespeeld kan worden op **passende zorg**. Jullie vertrouwde gezicht geeft een gevoel van herkenning en kan verwardheid, onrust en prikkels beperken. Door jullie kennis en ervaring kan er, samen met het professioneel zorgteam, gekeken worden naar alternatieve oplossingen bij onbegrepen of veranderend gedrag en worden kalmerende medicatie of vrijheidsbeperkende maatregelen zoveel als mogelijk uitgesteld of vermeden.

Basisvoorwaarden

Het streven naar passende zorg voor de persoon met dementie vraagt een inspanning van alle betrokken partijen. Het is belangrijk dat er van bij de start goede **onderlinge afspraken** gemaakt worden tussen het professioneel zorgteam en jou als mantelzorger.

Mantelzorger zijn, daar rol je meestal in. Een dementievriendelijk ziekenhuis geeft je de kans om de vertrouwde zorg voor de persoon met dementie verder te zetten tijdens de zorgmomenten. Dit wil echter niet zeggen dat dit een verplichting is. Een ziekenhuisopname kan jou als mantelzorger ook even ontlasten. Hecht daarom voldoende belang aan zelfzorg en geef tijdig aan wanneer je je overbelast voelt.

Een **goede communicatie** is nooit eenzijdig maar tweerichtingsverkeer. Het zorgteam zal de informatie zoveel mogelijk in duidelijke taal proberen over te brengen. Vraag gerust naar verduidelijking bij onduidelijkheden. Als mantelzorger maak jij namelijk de vertaalslag naar de thuissituatie. Vaak is de zorgbehoefte van de persoon met dementie gewijzigd gedurende de opname. Breng samen met het zorgteam de thuissituatie in kaart om de nodige zorg te regelen.

Wanneer jullie de zorg met meerdere mantelzorgers dragen, stel dan **één 'hoofdmantelzorger'** aan, die de nodige informatie verkrijgt over de naaste met dementie en deze informatie dan doorgeeft aan de andere mantelzorger(s).

Wens je niet op de hoogte gebracht te worden van de **medische toestand** van je naaste met dementie? Geef dit zeker aan, het zorgteam respecteert jouw wens.

Pijler 5: Aandacht voor dementie als risicofactor

Cognitieve screening bij 'niet-pluis-gevoel'

Niet elke persoon met dementie heeft een gekende diagnose dementie als hij in het ziekenhuis opgenomen wordt. Vaak is een ziekenhuisverblijf het aangewezen moment om een screening van de verstandelijke functies (cognitieve screening) en een mogelijke diagnosestelling te doen. Dit op voorwaarde dat de patiënt tijdens de opname cognitief functioneert 'zoals gewoonlijk'. Bij een acuut ziektebeeld of een delier heeft de zorgverlener immers een vertekend beeld van het cognitief functioneren en doe je beter geen onderzoek naar dementie. Ook het steeds korter worden van ziekenhuisopnames bemoeilijkt het opmerken van cognitieve problemen en het stellen van een correcte diagnose.

Binnen een dementievriendelijk ziekenhuis besteden zorgverleners specifieke aandacht aan het 'niet-pluis-gevoel'. Krijgt de zorgverlener het gevoel dat er 'iets niet klopt', dan voert hij een cognitieve screening uit en start – bij een positief resultaat - het traject richting diagnosestelling op. De diagnosestelling kan ofwel tijdens de ziekenhuisopname of erna, in het geriatrisch dagziekenhuis, plaatsvinden.

"Het is wel belangrijk bij een 'niet-pluis gevoel' van de mantelzorger dat er kan gevraagd worden voor een screening."

Mantelzorger

Aarzel als mantelzorger niet om bezorgdheden en vermoedens aan te kaarten! Ook jouw niet-pluis-gevoel is belangrijke informatie om een screening uit te voeren.

Delier

Personen met dementie hebben vijf keer meer kans om een **delier** te ontwikkelen dan wie geen dementie heeft, vooral wanneer ze zich in een ziekenhuisomgeving bevinden. We spreken dan van DSD of delirium superimposed on dementia.

Wanneer een patiënt boven op zijn dementie een delier ontwikkelt, zijn er heel wat extra risico's, zoals een langere ziekenhuisopname of de zorg die groter wordt. Het is daarom belangrijk om een delier te voorkomen. Is je naaste bij een vorige opname al eens verward geweest, meld dit dan zeker aan het behandelend team.

Treedt er bij een opname een nieuw delier op, dan kan jij een grote rol spelen om dit delier zo snel mogelijk te laten verdwijnen. Help je naaste om zich goed te oriënteren in de tijd en in de ruimte. Vertel hoe laat het is, waar hij is, wie jij bent, ... Vermijd overbodige prikkels, zoals een radio of te veel bezoek. Is er risico op vallen, blijf dan rustig aanwezig bij je naaste om geborgenheid en veiligheid te bieden.

Een dementievriendelijk ziekenhuis zet hard in op de preventie, screening en behandeling van delier bij mensen met dementie.

Een delier is een plotseling optredende ernstige verwardheid. Mensen ervaren een wisselend bewustzijn en hebben moeite de concentratie en aandacht te behouden. Het beeld van een delier varieert: onrust, angst en gedragsveranderingen zijn vaak te zien, net als het doormaken van hallucinaties of het hebben van waanbeelden.

Verwittig het zorgteam als er een voorgeschiedenis van delier is.

Pijn

Pijn is een onderschat probleem bij personen met dementie. 50 tot 80% van de doelgroep ervaart regelmatig pijn. Taal- en geheugenproblemen belemmeren hen soms om over hun pijn te communiceren. Hierdoor merken zorgverleners pijn soms minder snel op, waardoor er minder aan pijn- en symptoombestrijding wordt gedaan. Wat kan jij als mantelzorger doen? Merk je signalen van pijn bij je naaste, geef die dan zeker door aan het zorgverlenend team.

Binnen een dementievriendelijk ziekenhuis wordt de persoon met dementie regelmatig bevraagd rond pijn en wordt deze door middel van dementiespecifieke observatietools in kaart gebracht. Deze detectie is een voorwaarde voor een **kwaliteitsvol pijnmanagement**. Het ziekenhuis zoekt ook naar een niet-farmacologische aanpak van pijn. Muziek, relaxatie, menselijke aanwezigheid of bewegen kunnen een positief effect hebben op de pijnbeleving van personen met dementie.

Ondervoeding en dehydratatie

In een dementievriendelijk ziekenhuis wordt iedere persoon met dementie gescreend op ondervoeding, zodat er een snelle en nauwgezette opvolging is. Als de patiënt risicopatiënt is, wordt er een persoonlijk voedings- en vochtschema opgemaakt in samenspraak met de diëtist. Bij slikstoornissen wordt beroep gedaan op de logopedist voor onderzoek en opvolging. De ergotherapeut helpt met het selecteren van de juiste hulpmiddelen.

Wat kan jij doen als mantelzorger? Vertel het zorgverlenend team wat de eetgewoontes van je naaste zijn. Hoe, wat en wanneer eet hij thuis? Waar geniet hij van? Wat zijn jullie gewoontes rond eten en drinken? Gebruik hiervoor eventueel het 'Wie ben ik?-formulier' dat je achteraan deze brochure terugvindt. Heeft je naaste hulp nodig bij de maaltijd en kan jij je vrijmaken, stel dan gerust voor dat jij (of een ander familielid) op de middag of bij het avondmaal langskomt, ook al valt dit buiten de bezoeken.

Slotpagina

Elk ziekenhuis dat zich engageert om dementievriendelijk te worden, doet dit op zijn eigen tempo en kiest zelf zijn eigen weg. Jaarlijks kiest het ziekenhuis een paar pijlers uit waarop ze willen inzetten. Ben je benieuwd naar hun vooruitgang, realisaties en vooruitzichten? Neem een kijkje op hun website of spreek een zorgverlener hierover aan. Zo weet je wat je kan verwachten en welke zaken nog niet.

Wil je een succeservaring delen? We horen het graag via educatie@alzheimerligavlaanderen.be.

Deze brochure werd opgemaakt in nauwe samenwerking met verschillende focusgroepen van mensen met dementie, mantelzorgers, professionele actoren en andere ervaringsdeskundigen en dit met de steun van de Vlaamse Werkgroep van personen met dementie en de Vlaamse Werkgroep van mantelzorgers van personen met dementie.

Bijlagen

Wie ben ik?-Formulier

Maak jij dementie mee draagbaar?

Steun onze werking financieel.

Stort een vrije bijdrage op

BE87 3101 0355 8094 of word lid.

Giften vanaf €40 zijn fiscaal aftrekbaar.

Stel je als vrijwilliger kandidaat via

educatie@alzheimerligavlaanderen.be.

alzheimerliga.be

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw
Rubensstraat 104/4, 2300 Turnhout
Ondernemingsnr.: 0456.804.573
RPR Antwerpen, afd. Turnhout
V.U. Peter Van Houtven.